

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesületi tagjai ingyen kapják.
 Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megegyezik minden szerdáin és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
 1116-át 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

Pályázati felhívás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, az általa kezelt következő földmivesséskolai alapítványi helyekre hirdet pályázatot:

1. A *Baththyány herceg* alapítványára, elsősorban vasmezei illetőségű egyén részére; évi ösztöndíj 120 frt.
2. Bakó-féle alapítványra, elsősorban borsodmezei illetőségű egyén részére; évi ösztöndíj 120 frt.

Pályázhatnak ezen ösztöndíjakra oly magyar honpolgárok fiak, kik 16-ik életévüket betöltötték, a mik keszlevéllel igazolandó; továbbá iskolai bizonyítványral igazolandó, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni. Hogy a pályázó hibátlan testalkatú, azt legalább a községi előjáróság által kell igazolni. Pályázhatnak továbbá magyarországi földmivesséskolába már felvett tanulók is, ha ezt az illető földmivesséskola igazgatója által bizonyítják. Kellő okmányokkal felszerelt bélyegtelen kérvények folyó évi november hó 1-éig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóságához, Budapest (Köztelek) nyújtandók be.

Forster Géza igazgató.

A szőlőtörvény végrehajtása.

A magyar szőlőtermelőknek egy régi óhajuk nem teljesedése annak, amidőn a földmivveltségügyi miniszter a filloxxa által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló 1896. évi V-ik t.-cz. végrehajtási iránt intézkedett. E törvény végrehajtási rendeletét a miniszter e napokban adta ki.

A rendelet négy melléklet kíséretében jelent meg és pedig a) Hirdetés amerikai szőlőszőlő szaporító anyatelepek létesítése és szőlőfajtanyók készítésének előmozdítása tárgyában.

b) Utasítás az állami szőlészeti és borászati szakközegek számára az 1896. V-ik t.-cz. végrehajtása körül teljesendő szolgálataknak névra.

c) A művelési terv mintája.

d) Szőlőszőlő és szőlőfajtanyó üzleti száokszok.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” a szőlők felújításáról szóló törvény tárgyalások egyáltalában nem osztotta annak intenczióit, amennyiben sokkal szévesebben látta volna a szőlőfelújítás egész akcióját az állam kezében és szövetkezeti alapon végrehajvta. Tekintve azonban azon körülményt, hogy a midőn a törvényjavaslat az egyesületnek véleményezés végett megküldetett, már a törvény végrehajtásával megbízott bankkal az egyezmény a földmivveltségügyi miniszter által megkötöttett; tekintve továbbá azt, hogy a szőlők felújításnak sürgősség egyáltalában nem indokolta volna a további halasztást, egyestelen a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta és a részleteknél igyekezett érvényesülni. Összintén szólva az egyesületünk által formulázott óhajok rogzvalósulásához éppen azért, mert már ez úgy az előkészítés stádiumán járt volt — nem sok reményt fűztünk; és nem nagy fontosságot tulajdonítottunk a földmivveltségügyi miniszter által szeptember hó elején egybehívott anketnek sem annál kevésbé, mert ez anket nagyobb és lényegbe vágó módosításokat javasolt és azért is, mert megszoktuk már a multból, hogy az ily anket tárgyalások rendszeren csak formálisak és a dolog érdemén rendszeren igen keveset avagy semmit sem változtatnak.

Annál kellemeseben lepett meg az az örvendeti körülmény, hogy a földmivveltségügyi miniszter a legutóbb kiadott végrehajtási rendeletben mindazon elfogadható javaslatokat és módosításokat, amelyeket úgy az Országos Magyar Gazdasági Egye-

sület, mint a szeptemberi anket javasolt, és végrehajtási utasításban érvényre juttatta. A földmivveltségügyi miniszter e tényével bebizonyította azt, hogy nemcsak udvariassági tényezőképp hangoztatta és hangoztatja mindenk alkalommal, hogy a gazdasági kérdők véleményére helyt helyez, hanem ezen véleményeket minden alkalommal meghallgatja és a mint azt a jelen eset igazolja, töle telhetőg érvényre is juttatja.

A földmivveltségügyi miniszternek ezen eljárása bizalmatlak és különösen a gazdasági egyesületi munkásságot új életre hívni alkalmas, mert a jövőben tudni fogjuk, hogy munkálkodásunk nem meddő, hanem az a legilletékesebb helyen kellő méltánylása is talál. Ezt az irányzatot és ezen helyes fogat kéllott oddig a földmivveltségügyi miniszteriumban sajnosan nélkülözni; reméljük azonban, hogy a jövőben a gyakorlat embeinek felhasználása s javaslati épolgy figyelemben fognak részesíteni, a mint azok a szőlőtörvény végrehajtásánál részesültek.

A szőlők felújításáról szóló törvényjavaslat tárgyalások egyesületünk főbb kívánalmai az alábbiakban csoportosíthatók:

1. Szőlőszőlő és ojtvány-termelők telepeket nem kizárólag az állam létesíten, hanem a szőlőfajtanyó-termelők lehetőleg magánosok, egyesületiek, és szövetkezesek kézzel adassék.
2. A szőlők felújításához szükséges szőlővetészközök a szegényebb néposztály ne csak jutványon áron, hanem ingyen is hozzá juthasson.
3. A kölcsönben neessak a most felújítás alá kerülők, hanem a már felújítás alatt álló, de még nem termő-képes szőlőterületek is részesüljenek.
4. A szőlők felújítására alakulandó szövetkezetek tagjai egymásért kölcsönösen szavatoljanak és ha valaki saját hibájából szőlőt hanyagul kezel, vagy a törlesztést nem fizeti, úgy jogában áll a szövetkezetnek a szőlőterületet saját kezelésébe átvenni s mindaddig kezelni; a mig a kölcsön teljesen törlesztve nincsen.
5. Hogy a kölcsönben részesülők közbe

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövetezet célja: I. Orosz közvételes gazdas. felszerelési és fograsztási czikkék beszerzésénél. II. Mezei gazd. termények legelőnyösebb értékesítésénél. III. Híltények a lakók részére.
 Tör és jég elleni biztosítások követtése.
 Sürögymezim :
 Mezőgazdák, Budapest.
 Hivatalos óra 1/20-1/4 és 2-5/4.
 Ártárak: cime :
 M. A. V. ny. pályaudvar XX. sz. raktár.

Bizomány-ostály.
 Hadseregállás.
 Gábozószerelés.
 Értéktármányok vétele.
 Fedezeti tőzsei kötésék.
Ár-ostály.
 Összes gazdasági czikkék a legkiválóbb minőségben.
 Műtárgyak.
 Epizkeségi anyagok.
 Gazdasági vasmenetek.

Gyapjú, birtok marha és sertés bizományi értékesítés.
Vetőmag-ostály.
 Mindennemű vetőmagvak megvétele és eladása. Eredeti kőföldi magvak. Heremagvak birtostolása.
Gazdasági gép-ostály.
 M. kir. államvas. gégyára mezőgazdasági gépeknek szövetkezeti képviselőinek.
 „Gardnerof Eisenwerk” tulajdonsági gégyár kizárólagos képviselője.

Adrience Platt & Co. new-yorki kaszáló, mésztrócsák és kővatóók gépeinek kizárólagos képviselője.
 V. Vermorel-féle Écaler-permetező kizárólagos képviselője.
 Osonka Bánki-féle petroleummotorok mezőgazdasági képviselője.
 Mindennemű kipróbált szőlő kivétel gazdasági gép jutányos beszerzése.
 Gazdasági gépeknek, málnák, takarmányos és tejes kamrák berendezése.

A szövetezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenik „Üzleti Értesítő”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküld.

érdekek gondozása czéljából tömörüljenek és egy egyesület alakítsanak.

Ezen kivánalmakat egyesületünk, — mint említem, — még a törvényjavaslattal szemben támasztotta és ezek közül a képviselőkhöz esküsz egy kivétel nélkül veti fel a törvénybe — a 3-İK pont alatti.

A földmivélségi miniszter által egybehívott szeptember hóban megtartott anket az egyesület által hangoztatott kívánalmakon kívül a végrehajtási utasításra nézve a következőknek adott kifejezést.

1. Az elsődörű hegyvidékek borvidékeknek és ne közsegének jelölésnek meg.

2. Az elstrandéknak megállapított hegyvidékek között a törvény végrehajtása tekintetében külön sorrend az állapításuk meg.

3. A régi szőlőnek új területtel való felszerelése felé a miniszter csak akkor dönthet, ha más határban lévő területen van szó.

4. A szőlőzetek létesítésénél a 300 holdas terület-minimum tetemesen leszállítások.

5. Az ültetésre előrt fajtak ne vármegyéknél, hanem borvidékeknél csoportosítottanak — és több faj vétecsék fel a jogy-zébe.

6. Az öjtási módoknál, ha a helyi szokás és viszonyok megkívánják, tekintsen el a megszorított rendelkezésektől.

7. Az állami közegek felügyelete, ezeknek a bank közgei és a közgégel való érintkezése egyezszerűbb és közvedlenebb tétecsék, a magán szőlőszőlő és öjtánytermelő-telepek 12 holdnyi minimuma leszállítások. Az új telepek vesszöz és öjtány árai ne limitáltsanak.

8. A vesszöz- és öjtányforgalom szabályozása érdekében egy szokvány szabályzat dolgoztassék ki.

Ezek voltak azok a kívánalmak, a melyeket az egyesület és az anket a végrehajtási rendelet irányában támasztott. A mint az elsősorolt pontozatokból látnuk, e kívánalmak nagyon is lényegre vágnak volók, s a tárgyalás alaptól kezdöz végrehajtási rendelet újabb és alapos átdogolozást vontak maguk után. Már az anketen bírtuk a földmivélségi miniszter ígértétét, hogy a hallottakat felhasználású a végrehajtási rendeletben érvényesíteni fogja és csak örömele konstátálhatjuk, hogy a miniszter ezen ígértétét teljesen be is váltotta és hogy nem hangzott el az anketen egy kívánalom sem, amely figyelembétel nélkül hagyott volna el.

Most, amidőn a végrehajtási rendelet előttünk fekszik, amidőn az egész nagyszabású szőlőfelújítási akció előt állunk, el kell ismerünk, hogy a törvény által felállított alapon a szőlők felújításának végrehajtása az eddigi viszonyok és körülmények figyelembételével a legelőtecsőbb lesz, hogy az egész szőlőfelújítási akció magán az agrárbankon, illetve annak ellenőrzésén mulik, de nem kételeknek felelt, hogy a földmivélségi miniszternek ezirányú intézkedése is éppoly korrekt lesz, mint az eddigiek.

A mi most már magát a kiadott rendelet illeti, azt nagy általánosságban az alábbiakban ismertetjük.

A végrehajtási rendelet a törvény hatályát kiterjeszt az összes hegy borvidékekre, amelyeket az 1893-İK XIII. 1.-öz végrehajtási iránt 1893-İK évi november hó 29-én 83432 szám alatt kiadott kereskedelmi miniszteri rendelet 4-İK szakaszában felsorolt. Úgy tehát a rendelkezés folytán a szőlők újtelepítése egy időben minden hegyvidéken megindulhat.

A 2-İK szakasz intézkedik arra nézve, hogy különösen részesíthetők az oly szőlők

is, amelyek felújítása már megkezdett legyen, de még be nem fejeztett.

A 3-İK szakasz a terület helyettesítéséről intézkedik olyképp, hogy ha a helyettesített terület ugyanannak a közsegnek határában van, úgy az illetékes m. kir. szőlőszőlő és borászati felügyelő, ha pedig más határban van, a földmivélségi miniszter dönt a helyettesítés felett.

Az 5-İK szakaszból ki kell emelnünk, hogy az szőlőzeteketeken az előzőleg 300 holdra tervezett minimuma 30 kat. holdra redukálattott, amely körülmény reménytelen engedi a szőlőzeteknek szabad alakulását.

Ugyancsak ezen szakasz felölét az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”-nek azon kívánásig is, hogy a kövekezetes mulasztás vagy hanyag szőlőzetekéig tagolt a szőlőzeteknek jogi legyen a szőlőt annak számlájára való kezelés végett átvenni és azt mindaddig szőlőzeteki kezelésben tartani, a míg a szőlőtermelő kölesőne teljesen törlesztve nines.

A 6-İK szakasz kifejezetten utal arra, hogy a törvény rendelkezése, szölemle és célzata szerint a felújítás rendszerre a filoxerának ellenöl amerikai alanyfajta vesszözök készült szőlőöjtányok ültetésére van állapítva, ki van tohát zárva annak a lehetősége, hogy a szőlőközsegés alá, vagy vizsgálatsára berendezöz egy direktormökkel beültetett szőlők kölesőnben részesüljenek.

A 7-İK szakasz nevezetes intézkedése az, hogy a szőlők esemenyességüléjára termelés czéljából való beültetés esetére a kölesőnben részesülöl bírtokos a fajtakat szabadon választathat. Továbbá, hogy a borfajtaktól való eltérést az összes körülmények figyelembételével a kölesőn engedélyöz bizottság kivételosen engedélyezheti.

A végrehajtási utasítás 14-İK szakasza felelt meg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület azon kívánásának, hogy a kölesőnvenők közöz érdekeik védelmére tömörüljenek; a mennyiben a törvény végrehajtásának általános ellenőrzése czéljából minden egyes elsődörű borvidéken a bizottság szervezéséről intézkedik. Tekintve, hogy ezen bizottságok a földmivélségi miniszterrel direkt összekötésben leszenek, azok működését sok gyakorlatban hasznót remélhetünk.

A végrehajtási rendelethez kiadott négy mellékletből elsősorban a hirdetés emöljük ki, a mely amerikai szőlőöjtány-szerporit anyatelepek létesítésére és szőlőöjtányok készítésének előmozdítására vonatkozik. Ezen hirdetésben meg van az országgyűlés mindöl több magánleltel létesülön hogy a szőlő- és öjtánytermelés a magánosok kezébe juttassanak. A magánleltelen kívül természetesen állami telepek is fognak felállítani, de csakélyben s-ámban. A magánleltelenek a hirdetés két részre osztja, ugy-mint: a) A melyek szőlőzetek és szőlő-öjtányokat eladás czéljából kereskedelmi üzemben nyitl piac számúra öhajtának termelni; b) a melyek saját czéljukra és nyereségi szándék nélkül öhajtának szőlőt termelni.

A nyitl piac számúra való termelésnél az anyatelepek nagyságát az előzőleg meghatározoz 12 kat. hold helyett 5 kat. holdra szállítta le a hirdetés. Ezen létesölésnél elcpe az ültetés szükséges vesszözennyiadget 25% árlelengedéssel állami telepekröl szereshetik be. E telepek 1900-ig hazai termelőköt beszerzett amerikai alanyfajta szőlők felhasználásával állíthatjuk elő a szőlőöjtányokat; míg az 1900-ig évtöl kezdözleg a melléklet nem szőlőknek nem szőlő-öjtányokat más mint saját anyatelepekröl termelt amerikai alanyvesszözökkel készíteni.

Kivéve azt egy esetet, ha telepeket jégverés éri.

Az új állami felügyelet által öllök magánleltelen állami segélyben részesülök és pedig legköcsböl a beültetés évenek szeptember hónapja 15-ig egyszer s mindenkora minden kat. hold után 100 frt készpénz-segélyben.

Ezenkívül a tökeleteseknek talált és eladó öjtányok 1000-éért.

1897/98 évi-tavaszi időszakban 7 frtot		
1898/99	"	6 "
1899/00	"	5 "
1900/01	"	4 "
1902/02	"	4 "

Az öjtányoknak több említett módon való díjazásának a magunk részéről nem nagy fontosságot tulajdonítunk, mert akkor, a midőn az öjtányok eze 100—120 frt, a fennöb felsorolt segélyezés alig esik a mérlegbe. Sokkal szivesebben látók, hogy ha azon összeg, a mely a miniszter ezen díjazására szándék, inkább öjtányok vásárlására és azoknak ingyen kiosztására fordítatnék.

Különösen kiemlék, hogy az ilyen állami segély mellett való szőlőtelepek létesítése ügyében beadandó ajánlatok folyó évi október hó 31-ig egyenlet a földmivélségi miniszterhez torjesztendők be.

A nem nyereszőköcsőne alakul. mint községi, városi, egyesület, vagy szőlőzeteki szőlőszőlő- és öjtánytermelöl-telepek a miniszter üzemik terjedelme s működésének arányában 5 éven át évtöl-évre készpénzben kiszolgáltatandó segéllyel öhajtja támogatni; söt az állami telepek felállítását után hajlandó amerikai szőlővetőket öjtányok készítésére és nyimati telepekreknél ingyen kiszolgáltatni. Ez a legelőtecsőbbétecsőbb kedvezmény a végrehajtási utasításnak, a mely remélhetőleg a társadalom tömörülését és öntevékenységét nagyban hivatott felkelteni.

A végrehajtási rendelet 2-İK melléklete az állami szőlőzet és borászati szakközegek számára adandó utasítás tartalmazza.

Ezen utasításból kiemlék, hogy a termelendöl borfajtakat borvidékeknek és nem mint előbb megynéknél csoportosítja és valamivel több fajtak előt fel, mint az anket előt benyújtott tervezet. Az egész szőlőfelújítási akció ellenőrzésének kérdését, hogy helyesen-e azt a gyakorlatot fogja igazolni — úgy öldja meg az utasítás, hogy minden szőlőhegyen a hegyöz ellenőrzése alatt egy könyv kezelendöl, amelybe a bank megbízottjai vagy alkalmazottjai a kölesőnben részesülöl szőlőbirtokosoknak adott minden utasítást egészen röviden szövegegre bejegyzéni tartoznak. Ezt a könyvet az állami közsegnek minden megölésénél alkalmával megtekinteni és ha az alább foglaltakra észrevételük nines, azt látámszoni, ha pedig van, azt a kövekező jégvettelt ellátni tartoznak: „Látám és észrevételeimet az illetékes helyen megtesztam.”

A 3-İK melléklet a művelési terv mintája. Ebböl kiemlék, hogy az öjtányköz-sztés módjai ninesek, a szőlő-öjtány-üzlet szövege, mint az anket előt terjesztett művelési tervetében, a mennyiben úgy a fás, mint a szőlőöjtányokra nézve javasolt módozatok előt a rendszerint szö igattatott be.

Egész új részlete a végrehajtási utasításnak a 4-İK melléklet, a mely az anket azon öhajtának felelt meg, a mely a szőlőszőlő- és szőlőöjtány-üzlet szövege szabályzat kidogolozására vonatkozik. Ezen 4-İK melléklet a szőlőszőlő- és szőlőöjtány-üzlet szövegek ezime alatt 17 szakaszban felsorolja mindazon köleketek, a melyekkel egy jó szőlőözsegnek és tökeletes fás és szöl öjtányban bírnia kell, mindazon rödozatokat, a melyek mellett a szállításnak történnie kell Egyezségi a szőlőözseg- és öjtány-üzletnek az egész országra nézve egyöntölt és szöl alapját veti meg. Most már a szöl-

lőtermelő gazdaközösségen mulik, hogy a szokványszabványt általánossá és a gyakorlatba átültesse.

Miután a miniszter rendelkezése már életbe lépett, a szőlőfessző- és szőlőtrágya-üzlet szűkösök már a jelen szeri idején már is gyakorlatba vehetők azért a közönség tájékoztatása szempontjából e szokványokat egész terjedelmében közölni fogjuk.

Ezekben számolunk be a szőlő felújításáról szóló törvény végrehajtására néző fontos intézkedésekről, a melyek hogy szőlőtermelőinknek javára válnak hisszük és kívánjuk.

R. Gy.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Figyelemre méltó burgonya eltar-tási mód.

✓ Mindennapos és igen általános a panasz, hogy a telire elott burgonya megfagy, megpenésedik, megrohad, kiesirák a ismeretes, hogy e kalmitásnak oka közönségen nem más, mint a észliszerűen, nem alkalmas lokalitás s illőleg a mód, melyen a konzerválás történik.

Kisebb mennyiségekkel tudvalegleg nem nehéz boldogulni, de nagyobb quantumokkal elbánni nem könnyű, azért érdemesnek tartjuk Locke gazdasági intézőnek a W. L. Z.-ben e tárgyra vonatkozó tapasztalatait közölni.

A burgonyának veremben való eltar-tása körül a következő tapasztalatok szerentem. Az a burgonya, mely veremben légmentesen tartott, társzokor penészes, erősen kiesirásztó s meglehetően mértékben rothadt volt. E bajnak csak némileg lehet utólag végnai arval, hogy az ember a gumókat egy pár napig kinn a földön, a burgonya-leveleket betakarja, szikkadni hagyja. Így némi nedveséget veszíten, a veremben jobban áttelel.

A jobb konzerválhatósá czélozva, némelyek a burgonyával megöltött vermeket mindaddig fedetlenül hagyják, míg fagyók jönnek s csak ezek beköszönte után fedik be teljesen a vermeket. Ez a dolog azonban erős idő járáskor nehezen vihető keresztül, mert úgy kikerültek, hogy a verembe víz ne kerüljön s a burgonya romlásnak ne induljon. Ami az általánosan alkalmazható vett közönségen szelhető lyukakat illeti, azoknak határozott elensége vagyok, mert körülötte a párák lecsapódnak, a verembe folynak s a burgonya romlását idézik elő, különösen ha e szellőztető közel vannak egymáshoz elhelyezve. De nem előnyösekk akkor sem, ha távol állanak egymástól, mert ekkor meg igen lassan távolodnak el a meleg a veremből, a burgonya benne kiesirák, s rothadásnak indul, már pedig a krumplit felhasználó a solanint tartalmazó esirát le kell törölni, ez pedig meglehetősen sokba kerül a dolog.

A burgonya eltar-tás dolgában az a fő, hogy a gumók befogadására szolgáló elhívás legyen, hogy így a rothadás és kiesirások be ne következhesse. E feladást teljesíteni megfelel a gyakorlatban fényszen bevált azon eltar-tási mód, melyet imént írt esetelek.

A prizmatikus vermet körülbelül 125 — 150 méter szélesre és körülbelül 30 cm. mélyre készíttik a nyem egész hosszában, oldalalfalait 30—30 cm. nyira 15 cm. széles és 20 cm. mély két árkok ásunk feketén. Ez árkok 2—2 méter távolságban fadarabokkal áthidaljuk, e hidalszóra hosszában 2 vékony létek fektetünk úgy, hogy közöttük nyílás maradjon s aztán ezen egész

árokhidaltal rözselve beborítjuk vagy átlukagatott deszkával befedjük. Ez árkoknak és hidalszónak ezélya az, hogy alulról a hideg levegő a burgonyához jutasson, a meleg levegő pedig a tésztén emelkedő szellővel eszórómán elvisszafúvasson. Készíteni kell hát még a verembe az árkok végén, a fenéksatornákkal közlekedő deszkakörményeket, melyek a verem tetéjen felül kell, hogy érjenek, azokivül csinálni kell hasonló deszkakörményeket a verem egész hosszában, egymással szembe és egymástól 2—3 méternyi távolságban. Akppen, hogy ezan a eszős és fagy beáll, 60 cm. vastag földréteggel borítandó be a burgonya s akkor a verem keményeinek feleleit ki kell nyitni s azon lenni, hogy azokban 5—6 C. foknál kisebb vagy nagyobb meleg ne mutatkozzék. Ha ily fokra szállott alá a hőmérsék, vagy a felelek bezárandók, friss trágyával borítandók s csak akkor kell megint megnyitni azokat, ha a hőmérsékletnek emelkedése tapasztalható s ekkor is csak nappal, éjjel tehát és eszős meg havazások a szellőztetők mindig zárva tartandók.

Az így kezelt burgonya épp oly jól állál a veremben, mint a legjobb pinézben, feltevének, hogy a vermet úgy árkojuk körül, hogy az eső és hóle a verembe utat nem lehel.

Locke gazdasági intézőnek elíráshoz csak annyi hozzáadni valónk van, hogy itt az ideje, tegyünk próbát az ő veremlési módjával mi is. —i.

Fenti cikkel kapcsolatban nem tartjuk érdekelteknak a D. L. P.-ben megjelent és a *levegő burgonya beszeveléséről* ismertető közlemény gazdáinknál. Erre vonatkozólag Ernst Ring-Düppel a következőket írja:

Több oldalról érkezett megkeresés közjelentem, hogy gazdaságomban az őszel kidiszedt beteg vagy fagyott, rothadásos burgonyát, már 18 év óta, a legjobb eredményel, a következő elírással szoktam *nyersen beveremli*:

Megjegyzem, hogy a gőzölt (megfőtt) burgonya beveremlése szintén feltétlenül sikeres, hanem a gőzölt hussakadalm eljárás s az őszertől ózsi munkánál gyakran keresztül sem vihető. A ezemetezett vermekben, vagy egyszerűen földbe ásott gödrök nyersen beszevelni a burgonya egy évig tartó eltar-tás a legelőnyösebb, a marhát által szívesen elfogyasztott takarmányt képezi.

A burgonya egy burgonyamó-géppben tisztára megmosatik. A mosó-gép vagy a kut mellett áll, vagy pedig látokban hordjuk a tisztításhoz szükséges vizet. Földöleg, hogy a vizet gyakran feljuttassuk. Piszkos, homok, rothadásos részek a mosó által eltávolítottak, a verembe kerülő burgonya tiszta, fehér tömeget képez. A beveremli burgonya rétegenként ássókkal ledöngetlik s egyuttal feldarabolatlik. Minden egyes, körülbelül egy láb vastagságu rétegre egy kevés marhasót hintünk. Új réteg feltöltése előtt, a legfelül fekvő burgonyát legalább négy rézre kell feldarabolni, s embeár a földbe zárt burgonya s kitűnően állál a verem megöltése után a ledöngett burgonyát először egy arasz magasságnyi polyatréteggel, majd pedig egy méter vastag földtakaróval látjuk el. 4 férté és 12 nái munkás naponként kényelmesen 300 mázsa burgonyát képes beveremli.

y-n.

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

Lehet-e haszonnal hizlalni a jelenlegi árviszonyok mellett?

Az utóbbi években, különösen pedig a mint a múltal, a szarvasmarha hizlalás — tekintve annak üzleti előlét — határozottan oly balul állott ki, miszerint a hizlalással foglalkozó gazdák egy jelentékeny része, a hizlalással együttel mint rizikóval jár, de magst ki nem fizető vállallattal felhagyni akar. Tekintettel pedig arra a körülményre, hogy a viszonyok ez idén sem sokkalt kedvezőbbek, csakugyan nagyon meg kell fontolnunk a dolgot, mielőtt a hizkót beavészrolnák s ugyancsak apróra számot kell vetnünk az esélyekkel s üzemi kiadásokkal, ha nem akarunk egy sok gondot, fáradságot okozó üzletet lebonyolítani, a melyet ott végzünk, ha meg lehet, azost, a melyt ott végzünk éppen rá is fizettünk.

Időszereken tartom tehát most a hizlalási idősázk beállta előtt, e kérdéssel foglalkozni s egy a hizlalás eredményét feltűntető teljes számított keresztvillán, a melynek adalát azután könnyen módosíthatók a helyi viszonyokhoz mérten.

Előre nérdt hiztú árma 27—32 frt között ingadozik, II.-od rendi pedig 25—26 frt között métermázasokat; tegyük fel tehát, hogy ez árak a tél és tavasz folyamán sem változnak jelentékenyebben s hogy ennek következtében hizóinkat, csak olyan árma mint tavaly, 25—27 frton értékesíthetjük.

A hizbó való sorány okört ma 18—24 frton lehet értékesíteni; vegyük fel tehát, hogy hizlaldánk részére eladunk vagy veszünk okörtet 20 frttal q-ánként, a melyeket aztán teljes kihasználjuk, hat hónapig hizlalunk, a mikor is mint I.-od rendű árát fogjuk értékesíthetni. Szükséges tudni tehát, hogy okörünk a hat hónap alatt mit foggyartanak, mennyire kerül takarmányozásuk és gondozásuk, mert csak így számíthatjuk ki a hizlalás pénzbeli eredményét. E végből osszunk fel a hizlalás tartamát három egyenlő részre s számítsunk alapjául vegyünk 20 db okört a 500 kg., vagyis 10,000 kg. elősúlyt a beállítások.

Takarmányszükséglet, 1000 kg. elősúlyra, naponta

	Előszületés	Utószületés
	Felelet	Zár
	1000 kg.	1000 kg.
I. 1.		
Alaptakarmány	27—	25 15— 0 50
Zaboszilaköny		
10 kg.	7 61 kg.	0 72 3 59 0 11 15— kr
Tengeridara		
10 kg.	8 41	0 84 0 06 0 48 30—
Répa 20 kg.	2 24	0 20 3 2— 0 34 10—
Árpszalma 7 kg.	5 90	0 08 2 08 0 04 7—
Repezőgöpcsa		
2 1/2 kg.	2 03	0 62 0 58 0 18 11 25—
kg.	25 98 kg.	2 48 15 06 0 98 7 25 kr
Vagy 2.		
Zaboszilaköny		
széna 10 kg.	7 61 kg.	0 72 3 59 0 11 15—
Répa 20 kg.	2 24	0 20 3 2— 0 34 10—
Szalma 14 kg.	11 42	0 18 5 74 0 07 14—
Tengeri 4 kg.	3 38	0 33 2 42 0 19 12—
Repezőgöpcsa		
kg.	3 26	1 01 0 95 0 30 18—
kg.	27 88 kg.	2 44 14 70 0 98 6 29— kr
II. idősázk: 1.		
Alaptakarmány	26—	kg. 8— 14 80 0 70
Zaboszilaköny		
széna 10 kg.	7 61 kg.	0 72 3 59 0 11 15—
Répa 20 kg.	2 24	0 20 3 2— 0 34 10—
Tengeridara 10 kg.	8 41	0 84 0 06 0 48 30—
Árpszalma 5 kg.	4 08	0 06 2 03 0 02 6—
Repezőgöpcsa		
5 kg.	4 08	1 26 1 19 0 85 22 5—
kg.	26 42 kg.	3 08 14 87 0 98 8 2 6 kr

Vagy: 2.					
Zabosbikköny-	7-81 kg.	0-73	3-69	0-11	16 - "
széna 10 kg.	2-84	0-20	2 -	0-02	10 - "
Répa 20 kg.	8-16	0-12	4-06	0-04	10 - "
Szalma 10 kg.	4-86	0-38	2-42	0-19	12 - "
Tengerida 4 kg.	3-99				
Repefogócska					
6 kg.	4-88	1-51	1-42	0-46	27 - "
	36-26	2-88	13-49	0-82	74 - "

III. időszak:					
Alaptakarmány	25-kg.	2-7	14-8	0-80	
Zabosbikköny					
10 kg.	6-71	0-73	3-69	0-11	16 - "
Répa 20 kg.	2-84	0-20	2 -	0-02	10 - "
Tengerida 10kg.	8-11	0-84	0-06	0-04	30 - "
Szalma 5 kg.	4-08	0-08	2-03	0-02	6 - "
Repefogócska					
3/4 kg.	2-84	0-87	0-08	0-26	15 - "
	26-18	2-67	14-50	0-89	70 - "

Ezen példákbl mindenekelőtt az tűnik ki, hogy a kukoricázás 3 frtos ár mellett is előcsobban takarmányozunk, ha kevesebb tengerit s több repefogócsát etetünk fel; igaz ugyan, hogy a repefogócsát csak 4 frt 50 krral szerepelettem, mint a hogy a lapokban legutóbb jögyve volt; valószínű, hogy a tél folyamán drágábban lesz beszerezhető, de viszont nagyon is feltehető, hogy a tengeri is jóval 3 frtos felül lesz értékesíthető s így a mutatkozó differenciát, ami egy pár okor napi takarmányánál 4-8 krt tesz ki, csak fenn fog állani.

A 2-6 számmal jelzett, előcsobban takarmánykeverékeket véve alapról az első 2 hónapban körül a 1000 klgm elsőlyu okrok takarmánya 414 frba; szulysaporodás naponta legalább 1 klgm darabonként vagys 2 kg 1000 kiló elsőlyura; az eredetileg 10,000 kmgmt nyomód okrok szulysaporulata tehát két hónap alatt 1200 kmg lévén, a II-ik időszak 11,200 kmg elsőlyural kezdik meg.

A II-ik időszakban 1000 kmg elsőlyura napi takarmányozásra kerül 74 kgrba s ez kiltsz két hónap alatt a 11,200 kmg elsőlyura 496 frt 80 krt. Ezen időszakban 1000 kmg elsőlyu napi szaporulata 2-2 kmgmra vagys. Összes szaporulat 1346 kmg, tehát a III. időszak 12,540 kmgmmal kezdhető meg.

A III. időszakban 1000 kmg elsőlyu napi takarmányozása körül 70 krajczárba, az előcsob két hónap alatt a 12,540 kmg elsőlyura 531 frt 90 krt. Szulysaporulata ismét 2 kg-ot véve fel 1000 kmg elsőlyura, 1500 kmg-lesz a szulysaporulat az utolsó 2 hónapban, vagys a hizalás befejezéséig az elsőlyu 14046 kmg; ebből az eladások levonatik fojra 50 kg, 1000 kmg., marad eladásra 13000 kmg, a 26 krt = 3380 frt.

Kiadás:

Hizók ára 10,000 kg, a 2=2000 - frt	
Takarmány I. időszak	414 - "
II. "	496 80 - "
III. "	531 90 - "

Összesen: 3442 70 frt
Veszteség: 62 70 frt

Kitűnik tehát az előadottakból, miszerint dacára annak, hogy csupán a takarmányt számítottam fel s figyelmen kívül hagytam az épület amortizációt, cseléség bérét, rizikót, dacára annak, hogy a takarmányféléket oly olcsón számítottam, a mily olcsón szoktak beszerezni alig lebetársog, mégis már 20 ár hiálalásnál 62 frt, tehát darabonként 3 frt veszteség mutatkozik.

Mondhatja ugyan valaki ellenvétekték, hogy hát a trágya mit sem ér? dehogyn is nem, ér bizony az annak, a kinek szüksége van rá, de az is megfizelté az az atomzálmával, a mit szintén nem számítottam fel. Mondhatná azt is, hogy a szulysaporulat kevés a mit felvettem. Olyasm én már sokszor, hallottam is beszélni 2-2-5 kgr darabonkénti szulysaporulatról, de még nem láttam hizaladt, a hol 30-40 ár hizónak átlagos szulysaporulata — rendes takarmányozás mellett, — a napi 12 kgrmt,

megaladta volna. S ha lenne is ilyen hizaladó, nem szolgálhatna zsinórmentékül, mert ott bizonyára olyan gondolat jártak el az állatok etetésé s takarmányozása körül, a mely eljárást általánosságban feltételezni nem lehet.

Felvehető volna ellenvétekték az is, hogy a hizott árú nagyon is olcsón van 26 krral felvéve; megengedem, hogy azok, a kik a budapesti vagy bécsi piaczhoz igen közel vannak, jobban is értékesíthetik hizóikat. A kik azonban távol vannak a jelzett piaczkótl — mint a gazdaközönségnek nagy zöme — akkor messz sem fogják hizóikat 26 krral jobban értékesíthetik, ha Budapesten vagy Bécsben 30 kron adják is el, mert tudvalegyő a hosszú ideig tartó szállítási alatt igen jelentékeny a szulysvetéség.

Mind e körülmény nem azt bizonyítja, hogy immár egyáltalában ne hizaljunk, csak figyelemzetül szolgál arra néve, hogy a dolgozt nagyon is fontoljuk meg mielőtt hozzátkendünk. A hol a nyereszámokot jobban értékesíteni nem lehet, ott meg kell elégednünk azon értékesítési móddal is, melyet hizalás után elűrnék. Ott azonban, a hol a sovány marha 20 kron felül értékesíthető, a hol a nyereszámokot, talán a piac közölsége miatt jobban értékesíthető, mint a hogy a fentebbi számlákban jögyve van, ott nagyobb hasznot látnék ha nem fogunk a hizalásból, miáltal bizonyára hozzájárulunk a hizott árú értékesítés emelkedéséhez, s ez által némi előnyt nyújtunk azon gazdászatainknak, kik nagyobb piaczkótl távol lévén kénytelenek hizalásal foglalkozni. Kovácsy Béla.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvesszt: Dr. Hatya Ferencs.

Füstklitely a lovak kólikája ellen.

Mostanában nap-nap mellett hirdetnek új és biztos szerkezt egyos betegségek ellen. Így Dittmann A. garjós is a mult év második felében nagy zajt ütött és a főváros ló-tartó közönségénél nagy érklődést is kellett találmányával, a füstklitelylyel, a melyt a lovak kólikája és a szarvasmarhák dobkória ellen ajánlott.

A készleék áll egy alapszedékből, melyre felül a főszekek: egy pipa és egy légszivattyu vannak ráerősítve. A légszivattyuval levegőt, két egymásba nyíló gummisszővön át a pipába szorítjuk, a honnan az a füstöt magával ragadja s a pipa alsó részéhez erősített gummisszővön át el-távozik. Az említett főszekek kívül a deszka alsó részén egy dohánnyártató is van és egy fatagantyú, a melynek segítségével a készleéket karján tarthatja a kezelő. Alkalmazása abban áll, hogy a dohánnyal megtömött pipába égőtaplót helyezünk s a fedelének rácsavarása után a levegőt a füsttel együtt a pipán keresztül szorítjuk s midőn a pipából kivezető gummisszővön füst jön ki, a csövet lebetűgely melyen az állat végelbete tojlik. A hatása abban nyilvánul, hogy az alkalmazás után bejutó füst izgatása folytán bélmozgás s így bélsár és gáz irtése állana be.

A garjós megkeresése folytán az állatorvosi akadémia belgyógyászati osztályán is végeztek az eszközök kísérleteket egy öngyógyos, mint kólikás lovakon összesen 10 esetben. Egy más esetben a készleéket 1/2 órány belül egy legfeljebb két-szeri bélsárvülés közekeztet be a nélkül, hogy a kólika tünetei súlyos voltakból észrevehetőleg engedtek volna, úgy mígz minden esetben más hatásokból kezelési módoct kellett igénybe vennünk.

A végelbete szorított füst kizárólag csak helybeli hatást fejt ki nikotinartalmánál fogva s minthogy az előbb fekvő bélrészelök fekszek főképpen a kólika eseteiben fennálló erőklődés miatt nem juthat, csak a végelbete nyálkahártyáján fejt ki izgató hatását, eredményezve a végelbete összehúzódását s következményéül a gyuladást, amit azonban sokkal egyszerűbben, nem ily körülményes eljárással, pl. hidegvíz beöntése, glycerineszörvény vagy kézzel való eltávolítás után is elérhetünk. Az ilyen eljárásokkal azonban a kólikát csak akkor gyógyíthatjuk, ha annak a végelbeteben felforgó bélsárpangás az okozója, a mely pedig igen ritkán van így, mely a kólika gyuladást által összefoglalhat megtebevédekek oka az esetek szerint nagyon különböző, a tényleg felforgó okot pedig a laikus felismerés csak ritkán képes, a készleékekkel valógatás nélkül minden esetben való használatából legtöbbször csak kár fog hárarni a beteg állat tulajdonosára.

A készleék a tulajdonosok birtokába lévén, az rendszerint rendszerint megvásárolják, kik a végelbetevel többnyire nem kezel, hanem farag sevelényvel tojják a végelbete, mi által mint volt rá eset, a végelbete falát átszakították, a minek halálos kimenetelű hashártgyuladást vált a következménye, azon kívül a készleék alkalmazása nehézsé, sőt egyes eseteikben kivételesen, mivel az állatok többnyire nagyfokú nyugtalanságot mutatnak, e mellett a készleék vizsgálatslag esetén tüzeséssé is lehet.

Azon feltöltő jó eredmények, melyeket egyesek a készleék alkalmazásával elétek, betudhatók a kólika nagyon enyhe eseteinek, a melyek azonban minden beavatkozás nélkül is gyógyulni szoktak. A súlyosabb eseteiben midőn az ok okét előbbre megválasztani van, a dohánnyártatóly teljesen hatástalan; alkalmazása csak elődázsa a megfelelő racionális kezelés igénybevetését mert ennél a betegségnél a kezelés eredménye annak mielőbbi igénybevetélétől függ, az előzetes siktörténel próbálgatás miatt a késelménytelen törlés helyes beavatkozás is eredménytelen maradhat.

Tótkönyi I.

A veszteség elterjedéséről hazánkban.

× A földművelésügyi miniszterium által július hó 1-én kiadott állategészségügyi kimutatás szerint a veszteséggé hazánkban 179 megközböbentésen magas szám gondolkodásba ejti az ember és önkénytelenül furkúsi anya okokat, melyeknek ezen, úgy az állatokra, de különösen az emberekre veszélyes betegségi oly széleskörű elterjedését köszöni. Mily lély kinokat és félelmetes napokat áll ki az ember, a kit veszett kutya harapot meg! Még hagyján, ha csak állatok fertőzettek, mert többé-kevésbé kisebb-nagyobb anyagi kárral tülteszik magunkat a dolgozn, de a legkevesebb anyag az ember, mi magunk, valamint övéink élete fogor kezékn, ha veszett kutya kóborol s mit sem sejtő, járd-kövek embereket, avagy játszósdó gyermekeket mar össze.

Majdnem naponta lehet az újságokban olvasni, hogy majd itt, majd amott vezett eb kóborlót s ennyi is ennyi embert harapott meg, de a székesfővárosban is, hol pedig az ellenőrzésnek a legszigorubbának kellene lennie, minduntalan veszett eb által megmarrt egyenkörül számlálunk be a tudósítások szerint. Egy más esetben a miny ember kapja meg okoklen, ezen irtóztató betegséget, kit veszett kutya harapott meg, mert tudvalegy, hogy a ragályanyag a nyálhöz van kötve s a ruhán át történt harapás által gyakran a kelme veszt magába a nyált, s csak az éles, de már a nyáltoit tisztított

fogak hatolhatnak a húsba; az állatoknál hasonlóan a szőrök fogják fel sokszor a ragályanyagot rejtő nyilat.

*Pasteur*nak az érdeme, hogy a szenvedés emberiség számára orvosságot talált ezen betegség ellen az ojtásokban. Azonban fájdalom, a mai napig az ojtások abszolút értékkel még nem bírnak, mert némelykor az ojtott egyének is megkapják később a betegséget. Ezen mindeztől a legelőre, kedélyt megnyugtató, a felémet előző, a jövőt íránt a kétségbeesett töprengést eloszlató intézménynek megvan a jó erkölcsi oldala, de a betegség fellépését és elterjedését megakadályozni nem képes, arra eskakis az állategészségrendőri intézkedések és az elbártársító szülő szabályrendeletek szigorú végrehajtása, valamint a gyepmestri intézményeké az 1888. évi VII. t.-ez szemlének megfelelő behozatala és felállítása volna hivata.

Az állategészségrendőri intézkedések abban nyilvánulnak, hogy a veszett eb által megmart állatok állami kártalanítás mellett kiltirassanak, természetesen a macskák is kutyák a kártalanító alá vonhatók. Ha valamely községben veszett eb kóborol, akkor az összes kutyák 40 napig megkötve tartandók, illetőleg biztos szájoszárral ellátva pórázon vezetendők, a szájoszár nélkül kóborló kutyák azonnal kirtarvák.

De éppen itt akad még a végrehajtás keresztülvétele, mert ki írta ki ezen kutyákra? A vidéken ezen munkát, hogy veszett ebek napokon keresztül kóborolnak és embereket, állatokat a megmarás veszélyébe feyegyetnek.

A kóborló kutyák kirtása a gyepmesterek volna teendője és ezen intézményt úgy kellene felállítani, hogy minden kör-állatorvosi székhelyen a kör községi állat főzet gyepmestert alkalmazásuk, ki az állatorvos közvetlen felügyelése alatt álljon és utastása szerint járjon el. Az 1888. évi XII. t. 19. §-a ígéri, hogy a földművelésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg rendelletet fog intézkedni a gyepmestri intézmény illetőleg; a törvény megalkotása óta már 8 év muli el, de ez a rendelet még mindig kézik. Pedig a gyepmestri intézményben egy főszékletet látnék a veszettség oly nagy mérvű elterjedésének megakadályozására. Egyéneket a gyepmesterségre kivételre fogunk találni, mert eltekintve a kőr községi állat főzet főzetétől, még mellékjövdelemre is számíthatunk, de másrésről a körállatorvosnak segítségével lesz, mert a boncolásokat, minden némelykor lehetetlen reá egyéni kapni, szintén el fogja végezni.

A harmadik faktor a veszettség elterjedésének megakadályozásában az elbártársító szülő szabályrendelet szigorú végrehajtása volna. De azt látnék, hogy a szabályrendelet megalkotásakor az ebeket összeírta s azóta nem, tehát a megszaporodott ebek után az adó nem hajltak be. De az adóképes is alsócsyvan van megszabva, a minimális összegnek legalább 2 frtnak kellene lennie, mert a kutyák számának szaporodásánál a veszettség terjedése egyenes arányban áll. Ha többet kell fizetni a kutyáért, akkor a szegény ember megmondja magát, hogy ebet tartson-e, a község börtelületen pedig mint ház-állat elvesszteti. Féjogosságtól meg arra valok az éjeli kőr, a pusztákon és tanyákon azonban engedélyezésnek van helye.

Ha tehát az állategészségrendőri intézkedéseket szigorúan végrehajtjuk, ha a gyepmestri intézményt behozzuk, ha az ebek számát az adógal felemelésével megapszátjuk, akkor a veszettség fellépése rohamosan fog leopadni, mint azt a múlt év nyári államok példája mutatja. *Wahl* igazán.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

A párisi nemzetközi vegyészeti kongresszusról.

III.

A thomassalak kérdéséről és néhány más műtrágyaféléiről.

A „Köztelek” olvasói előtt nem ismeretlen azon fordulat, mely már több év előtt *Wagner* P. közleményei folytán a thomassalak megítélésében és a német thomassalakvásárlásán beállott. Ezen sorok írója is kifejtette nézeteit ezen kérsőrl a „Köztelek” hasábjain és akkor különösen két dolgra figyelmeztette az olvasót: először arra, hogy nincs még elegendő tapasztalatunk annak végleges megírálására, vajjon a *Wagner* által ajánlott módszer (a thomassalak kivonása egy bizonyos töménységű citromsav ammóniaként) ad-e eléggé megbízható adatokat, hogy arra alapítsuk az eddig divó adás-vevési módot teljesen felrogassuk és a thomassalakot eskakis *citrát oldható phosphorsav szaleak* szerint adjuk vagy vegyük, s másodsor hangsúlyoztam azt is, hogy a gazda azzal, hogy a thomassalakot citrátoldhatóság szerint veszi, nem nyer semmit azért, mert az olyan magas százelekó salak ára alig kisebb, mint az ugyanolyan százelekó szuperfoszfáté, a melyet, mert minden oldható phosphorsavat tartalmaz, még zárban látatosabbnak tartanak.

A párisi kongresszuson *Clus* Halliből, *Márker* megbizásából, egy resolutó elfogadását indítványozta, mely szerint a *Wagner*-féle módszer és a thomassalak-forgalom annak módja, hogy a citrátoldható foszorsav szaleak szerint adassék és végtelék, általános elfogadottnak nyilváníttának. *Rosset* (Bernből) kivéte, ezt az indítványt senki sem pártolta. A felszólalók, kivált a belgák, mindnyájan oda nyilatkoztak, hogy a szóban fogott módszerrel nem bírtak egymás között összevagy eredményekre jutni. Az elnök (Dehrán) emelvényen határozása kimondta, hogy a kongresszus megüzgásági szakosztálya a kérdésben elegendő tapasztalatok hiányában, állást nem foglalhat.

A kérdés tehát Európaszerte Németországot kivéve, hol nagyon siettek a citrátoldhatóságot adás-vevési alapul elfogadni, még mindig úgy áll, hogy a citrátoldható foszorsav használatára ugyan igen jó eszök annak megítélésére, hogy *többféle thomassalak-minta körül melyik a legjobb* s hogy igen jó szolgálatot tesz akkor is, ha hamisított thomassalakkal van dolgunk: de hogy a dolog még nem értet meg annyira, miszerint ajánlani lehetne, hogy a thomassalakot citrátoldható foszorsav szaleaként fizessük tppen úgy, mint p. o. a szuperfoszfátot vízzel oldható foszorsavszaleaként.

A kongresszus tárgyalásai alkalmával most újból tapasztaltam azt, a mi mindig különösen feltűnt ha francia vagy belga agrikulterchemikusokkal beszélgettem, hogy oly kevés suly fektetnek a *vízben oldható foszorsav* s hogy egyenértékűknek tartják a citrátoldható foszorsavra annyira, hogy a gembulcsú gazd. tanácsot nagy-érdemű tanár *Petermann* nekem egy alkalommal egyenesen azt mondta, miszerint bírské rád, hogy a mezőgazdák az olecsob citrátoldható foszorsavra figyelmeztette.

Hogy mennyiben van igazuk azon külföldi vegyészeknek, azt most nem volnék képes háttérzottnan megmondani, de a valószínűséget nem tagadhatom. Remélhetőleg ezt a kérdést is jobban megfogják világitani azon kísérletek, melyek most Németországban és Ausztriában a ma-

gas százelekó citrátoldható thomassalaké lékkel folytak.

Végre még felemlítem, de inkább körülzümekppen, hogy a *nyers* és u. n. *visszament foszfátoknak* is akadt szözlője és pártolója, a ki — igaz, hogy általános protestálás közben — azt állította, hogy valamennyi foszfát egyenértékű, ha elegendő gízpet keverünk hozzájuk.

Ilyen általánosságban az bizonyára nem, hogy a gízps még a *nyers* foszfátok asszimilálhatóságán is lendíthet valamit, az nem éppen valószínűtlen.

Dr. Liebermann Leo.

IRODALOM.

Állatorvosi Belgyógyászat. Irta dr. *Hutyra Ferenc*, állatorvosi akadémiai ny. r. egyetemi m. tanár. II. kötet. Budapest. 1896. Ára 4 frt. 60 kr.

Az állategészségügyi viszonyok fokozott fejlődésének egyik alapfeltételét az állatorvosi szakismeretek fejlesztése és széles körben való terjesztése, ha úgy tetszik, népszerűsítése képezi. Kétségtelen, hogy a szakemberek eredményes működését nagyban elősegíti az a körülmény, ha az állattenyésztéssel és állattartással foglalkozó gazdákönzésé tudatvári bír az állatorvosok által előírt övintézkedések célzatosulásának és okból minden tekintetben igyekszik azoknak keresztülvételét elősegíteni és ellenőrizni.

E ezéblő indokoltak tartanak, ha az állategészségnytanításra a gazdasági tanintézetben, sőt a földművelésikölköbben is nagyobb suly helyeztetnek, hogy így módon már az iskola falain belül megtanulják a gazdasági pályára készülő ismerni az állategészségny nemzetgazdasági fontosságát. De másrésről gondoskodni kell továbbá, hogy megfelelő tankönyvek és kézikönyvek készítésével kiegészíthessék és fejleszthessék ismeretleik mindazok, a kire foglalkozásukkal fogva az állategészség fontosságát bír.

Egy sokszor és érzékenyen érzett hiányt pótol e tekintetben dr. *Hutyra Ferenc* tanárunk „*Állatorvosi Belgyógyászat*” című nagy műve, melynek I. a fertőző betegségeket tárgyaló kötetét megjelenésékor már ismerlettük.* Most a II. rész fekszik előttünk, a mely 520 oldalra terjedt díszes kötetben az egyes szervek megbetegedését tárgyalja.

Az első fejezet a vér betegségeivel foglalkozik, behatóan ismertetve annak minden egyes alakját. Első sorban részletesen leírja az egyes betegségek előidéző okait és a kezelési bonczati elváltásokat, aztán tiszta, hazetesen tárgyalja mindazon tüneteket, melyek a betegség lefolyása közben észlelhetők. Gyakorlati utmutatókat ad a köriselemek megállapítására, figyelembe véve mindazon betegségeket, a melyek jelenségeit tekintetben a tárgyalt körárlakhoz hasonlóak; tájékoztat a kórjelés megállapítására vonatkozólag és előírja a kezelési módot.

Tudományos szempontból kiválóan értékes a fejezetnek azon részlete, melyben a vér mikroszkópos vizsgálattól és az ember-orvostanban szerzett tapasztalatokból merítve utbaigazítottak tárgyalja.

A második fejezet a *lények* gyakrabban előforduló megbetegedéseit, a harmadik fejezet pedig az *anyagforgalom megbetegedéseit* tárgyalja a fentebb említett irányelvek alapján és figyelembevételével mindazon jelenségeknél, melyek az egyes betegségek lefolyását illetőleg a különböző állatfajokon megfigyelhetők.

A negyedik fejezet az *idegrendszer betegségeivel* foglalkozik négy szakaszban és a melyben, hogy az elsöben az agyvelőnek, a

*) „Köztelek”, 1884. G3. sz. 1143. l.

másodikban a gerincvelőnek, a harmadikban a peripherikus idegnek megbotegaságát, a negyedikben pedig az általános idegbotegaságot foglálja egyvül. Az idegrendszer megbotegaságáról *Holzer* sokfelé teljesen és világosabban képet nyújt, mint a külföldi szerzők, mert első kritikával feldolgozza az irodalomban elsősorban található adatokat, valamint saját megfigyeléseit is.

Az ötödik fejezetben az *izületek és izmok* betegségeivel foglalkozik, és itt tárgyalja az izmokban előforduló éledéseket, különösen pedig a borsókat és trichinákat is, mint a melyek a közegészség, illetve a husvisszatartás szempontjából kiváló fontossággal bírnak.

Igen részletesen ismerteti a hatodik fejezetben a *lédék szerveknek*, vagyis az orrnak és melléküregeknek, a gégeinek, hörögöknek, és mellhártyának betegségeit, melyek már gyakoriságok, valamint gyakorlati fontosságuknál fogva is kivánatosak lettek a lehető legalapossá tárgyalást. Behatóan foglalkozik a léleköz szervekben tartozóköz állati éledésekkel is, melyek az egyes állatok között tömeges, sokszor tényleg járványoszerű megbotegaságok idéznek elő.

Az utolsó fejezetben a *szívuroknak, szivmő és ereknek* betegségeit találjuk, melyeknek tárgyalása közben éppen úgy, mint a többi betegségek leírásánál is, mindenre kiterjedő alaposággal sorolja fel a szerző a kezeltet régebb és újabb módjait, különös figyelmet fordítva azon eljárások megismertetésére, melyeket saját tapasztalatain alapján gyakorlatilag legelészeltnek tart.

Az *Állatorvosi Belsőgyógyászat* II. kötetének tartalmának ez rövid ismertetéséből is kitűnik, hogy egy tudományos, mint gyakorlati szempontból is kiválóan értékes mű, a mely világosan, nagy alaposággal és tárgyiasan ismertet, első kritikával és gyakorlati célnak szemelölt tartásával tárgyalja mind azt, a mit felől.

Az *Állatorvosi Belsőgyógyászat* első sorban az állatorvosok és állatorvostanulók közt igényelnek és szükségleteinek szemelölt tartásával foglalkozik a felsorolt betegségekkel, a midőn a tudomány mai állásának híven megfelelő képet nyújt azokról. Az a kőnyven érthető leírás azonban, melyvel a szerző az egyes kérdésekről tájékoztat, igen hasznavehető teszük e könyvet a gazdaságosság részére is. Nem tartoznak azok közé, a kik szívesen látják, ha a közönség a szakemberek igénybevétele nélkül maga akar gyógyítani, miután azonban elvitatathatlan, hogy az ésszerű tartás, cseleztési táplálás, a betegek megfelelő ápolása és gondozása nagyban elősegítik az állatorvos feladatát, nagyon kívánatosnak tartjuk, hogy *Holzer* tanár szabadon levő magyarázatok, melyek egyes betegségek leírása közben mindezen kérdésekre kiterjednek, minél szélesebb olvasóközönséget találjon a gazdák közt is.

Dr. Rátz István.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Feleletek.

Tenyészmenek használata.

(2-ik felelet a 293. sz. kérdésre.) A ményvizsgálatok szabályozó miniszteri rendelet értelmében a járási főszolgabírói rendeli ezután is mint eddig a magaménem hivatalos szemlélet. Az ő elnökletével alkották az igazságtétel bizottságát, mely áll egy hatóság állatorvosból, egy lótenyésztő gazdából, továbbá a megyei lótenyésztőbizottmányi elnökből vagy az általa kiküldött lótenyésztőbizottmányi tagból s végül egy méneskeri tisztből. A köztenyésztésre alkalmassnak talált ménnek tenyésztési igazolványt kapnak, de mindig csak egy évre terjedő érvényességgel.

A mi a kérdésnek azt az oldalát illeti, vajjon a mén fajtajánál fogva nyherhet-e igazolványt és nyilvános fedetéstől engedély, azaz legkisebben a lótenyésztőbizottmányi elnöknek van hozzájárulása a ménier is legelészeltől lesz, ha kérdéstevőre e tekintetben a lótenyésztőbizottmányi elnök véleményét kikéri, mielőtt a közhasználatra szánt nőri méneket beszerzesse. — K. M.

Zindevitelök bekéneke carbolinummal.

Felelet a 295. számú kérdésre. A carbolinummal való bekéneke épp úgy történik, mint bármely más festékkel, azaz hidegen festőestettel vagy kéffel. Csak ha a bekéneked tárgyak nem volnának teljesen szárazak vagy ha a bekéneked hideg időjárás mellett eszikkel, volna tanácsos a carbolinumot kissé felmelegítve használni. Faszindevitelöket csak addig cseleztéri carbolinummal bekenni, míg a felület teljesen ég s rostjal sem beduvalja, sem megtámadva ninesenek. Ezért, egy esetleg két éves zindevitelőre a carbolinumot meg ajánlhatjuk, idősebbor azonban kar volna ezen aránylag drága anyagot pazarolnia. Sz. Gy.

Fedényangy cselédházakra.

Felelet a 296. számú kérdésre. Cselédházának befűtésére adott körülmények között elsősorban a a hornyos cserepet ajánlhatjuk. E teljesen tűzbiztos, könnyű s mindamellett aránylag olcsó fedényangy, melyről különben a lap 1895. évi február 15-iki számban olvashat kimirőt ismertetést, — jó munka mellett, egy minden tekintetben megfelelő fűdőtét fog szolgáltatni.

Ilyen cserepet manapság már majd minden nagyobb téglafűtőüzemben a cselédtelegerbizlerből lesz szükségletét egy közl fekvő gyáron szereznie be. A rendes $10/15$ cm. nagyságú cserepéből egy négyzetméter nagyságú fedelisköz 15—16 darab szükséges. A gerincze külön formázott gerincze-cserep lesz szögzeve, melyből átlag $2/3$ —3 darabot szokás a gyölműdteret gerincze-cserepbe rakítani. A befűtésére a cselédtelegerbizler nagyságú cserepeknél 32 cm. távolságra történik. Ha minden négyzetméterre egy-egy cserepet alsó lapján látható kis lyukon át vörösrézdróttal a legközelebbi lémez erőit, egy elő fedelet nyer. mely a legnagyobb viharnak is ellenálló lesz. Tűzbiztos, a cserepetől jóval könnyebb és az az első pillanatra oloszobnak is látszó fedelet ad a kátrányos vagy aszfaltos tetőfelém. Ha azonban számításba vesszük, hogy a hornyos cserepetől csak egy ritka befűtésre, a kátrányos lemezén ellenben egy jóval drágább deszkaborítás válik szükségessé, maga az első befűtetés között sem fogunk lényeges különbséget találni. A fűtő tőnyebb fertésztésnél azonban miniarabstó kitűnik a hornyos cserep nagy előnye, mert míg az ilyen fedél egyszer elkészítve elég hosszú során minden javítás nélkül eláll, addig a kátrányos lemez minden másodikik költséges konzerválás dacára sem tartható 10—15 évnél hosszabb ideig fenn. Sz. Gy.

Kimaradó folytatás.

(*Felelet a 297-ik kérdésre.*) A nyugoti marha korán erő természeténél fogva, de a forszorított táplálás folytán is, jóval hamarabb érkezik a meztelenségig, mint a magyar marha s innen van, hogy néha a folytatás már 1 éves korban beáll és ettől kezdve 2 éves korig fokozódik, majd pedig hízásnak indulván az állat, rendetlenül mutatkozik, sőt végtépp is beszűnik.

Az, hogy a nyugoti marha $1\frac{1}{2}$ éves korban üzedéken, két éves koráig és azon túl meg nem indul többé, a kivételök közé

tartozik, s ha ennek némileg is bizonyos okát akarnók adni, kérdéstevőre tehénestésnek összes viszonyait ismernünk kellene. Így általában a pusztai tényre nézve talán feleletet adhat az azonban kétségletlennek tünik fel az adott kérdésből, hogy a két körülmény között összefüggés, vagy a legteremesebb segítség tehát az, hogy hágyassa fel ezután kérdéstevő az üszöit $1\frac{1}{2}$ éves korukban.

Jóllehet e sorok írása a tulokori hágyatásnak egyáltalán nem bírja s magyáregyelök, hogy a bonyolult ügy éppen nem a simmenthált pedig kellő megfontolással után cseleztéri $\frac{1}{4}$ éves korú előtt felhagyni, mégis nem lát nagyob vesztelt abban, ha az az üsző 18 hónapban korában már megvembesített, hiszen látja a nyugoti marhák eredeti hazájában, hogy ez ott egészen uzulós, sőt vannak, a kik a felő cselosztások az embert, hogy a korábban vanhas lehen jobbjelzővel, míg, de sőt még bevadka is ilyen né alakul. Am, ha azt akarná kérdéstevő, hogy üszöi 20—21 hónapban koruk előtt lehetleg ne ivarozzanak, az esetleg elérheti növedékes jóságának valamivel mostohább etetésével is. Azért mondom, hogy *esetleg*, mert tapasztalatunk az is, hogy a mostohán táplált borjak a korábban vanhas lehen jobbjelzővel, de valószínűleg a különben kurtára kimért takarmányadagban beléjük jutott fűszerek, ingerlő, izgató anyagok folytán és amiatt, mert folyató tehének közelében éleik és illetőleg kiborakozók közé helyen tartózkodtak.

Már most ha se ezen szűkebb és elkülönített tárgyra, sem pedig az $\frac{1}{2}$ éves korban való elválasztásról és a határozott magat kérdéstevőre, úgy meg próbálhatja a kérdészedeknek felbontásait az alább jelzendő úton és megjelte, hogy sikerrel.

Ha körös bántalom, esira, (hermafrodita) állapot, egyezőval pathologikus körülmény fenn nem forog, az el nem öregedett üszök vagy tehén hosszabb vagy röviddel idő múlva „meztelensé” i. ha erőteljesen, de csak hízalón táplálattal; 2. ha szabadban, különösen bika társaságban, folyató és borjas tehének között csak mozog; 3. ha valamely, az ivarszervekre izgatólag ható anyaghoz jut. Ez utóbbi dologra nézve már ismételtem az mondatot e helyen, hogy 15—20 grmnyi fekete bors, vagy paprika, vagy jó grmnyi adagokban nyújtott kőrísörög-por jó szolgáltatást tehet.

A borsot és paprikát több napon keresztül is veszedelem nélkül adagolhatja kérdéstevő, a kőrísörög porát azonban a mondatot napi adagban csak 3 napon keresztül, mert főleg, hogy az állat vizsgálatosság nagy fokában idéz fel.

A fűtőszobákban tehát az ajánlatok közül az $1\frac{1}{2}$ éves korban való hágyatás, az elég természetesen orvoslási mód is egyszerűment, azért részemről első sorban azt ajánlom, bár mint mondtam, a tul korai hágyatásnak bairája általában nem vagyok. Δ

Vedekezés a gabonasziszek ellen.

Felelet a 298. sz. kérdésre. A gabonasziszek ellen nincs sikoresebb vedekezési mód, mint a gyokori forgatás és rostálás; mert ez az állat a nyugalmat kedveli s csak ott fészkel be magát, a hol azt megtalálja, a gyokori háborítások elől pedig elmenekül. Ezzer az eljárásnál tehát csak kizaklatmi és küldözni lehet a buzából.

Hogy azonban ez a háborítások elől menekülő állat buvóhelyet ne találjon, szükségesség még az is, hogy a gabona raktárhelyiségeit tiszták és repedésektől mentek legyenek. A buza beszállítása előtt tehát ki kell hardtunknak mind, a magtárban lévő szemetes, poros, pokhálós, gabonával kevert hulladékok. A falakat, padlót és mennyezete lesepertjük, bemeszeltetjük és így a

szökek zsebébe kerülnek osztalékra. A Blondine hátán Bullard A. által Bécsben elvettett furlangos lovagát a kőn felváltva valamit 60–80 kórnyjába került a zselek szemben csak igen kevés vizgatással nyujt az a körülmény, hogy a nevezett szöke 500 korona bírsággal s lovagási engedéllyel bevonsával sjuttotta az ottani intézőség, mert látjuk, hogy Sharpo F. zsovakál szemben, aki Budapesten furlangos lovaglását Ignátz hátán avval kezdte, hogy a kőn felváltva kőzönségek lovaglóostorát ment neki, az itteni intézőség mitem tett, csak a rendőrség közsönhetjük, hogy a bárdolatlan fizetők pénzbírság és 8 napi elzárás fogva sjuttani, amiről remélhetőleg el megy a kedve hogy hazánkban tovább nyeregve üljön s furlangjával megvitt boldogiton bennünk. Lényegesenként és versenygőnkedni érdekében, de általában a kőn voltna e furlangokat éberrel szemmel kísérsni, szigorubban venni, s további feljurgozásuknak erős rendszabályokkal utált végni. A lo kő-problémáknak má formájuya is sok kifogás alá esik, kell hát, hogy tisztességtelen szökek galád ülmei ne tehessék még illuzorosabbá az intézőnyit, melynek kőrtársítást is nem esik nagy közönség által áldozat járul. Nem lehet kétség, hogy hazánk az ügyének intézőségé eddig is szigorú rendszabályait erre vonatkozólag még szigorúbbá tenni s minden alkalommal kegyetlenül alkalmazni is kész.

Nyers keresztök kedvezményes szállítása Györs, Iherák, Köt, Szakáll és Veszto állomásokról Komlóra, Kőrgr. mennyiségben szállított. Gy. Kőrgr. mennyiségben szállított. Gy. Kőrgr. mennyiségben szállított. Gy. Kőrgr. mennyiségben szállított.

Állategészségügyi értesítés. A földművelésügyi miniszterium a marhavész és egyéb ragadós állatbetegségek állásáról szept. hó 30-án a következő kimutatást teszi közbe: **Magyarországon:** I. *Keltai marhavész:* Magyarországon, Fiume körzete, valamint Horvát és Szlavonországon egész területre az idő szerint vézmentes. — II. *Léjylene:* összes 76 községben 124 udvar. — III. *Veszélyes:* összesen 226 község, 243 udvar. — IV. *Takonykór és bőrfegy:* összesen 113 községben 137 udvar. — V. *Ragadós száj- és körömfegy:* összesen 982 községben 9694 udvar. — VI. *Ragadós tüdőb:* összesen 6 közs, 6 udvar. — VII. *Himlő:* összesen 5 községben 7 udvar. VIII. *Tenyészőbőség és az ivarszerkenen keletkező hólyagos kiütés:* összesen 7 községben 110 udvarral. — IX. *Rüh-kór:* összesen 51 községben 201 udvar. — X. *Sertésörvénce:* összesen 257 községben 1897 udvar. — XI. *Divalyavész:* összesen 9 község 11 udvar. — XII. *Sertésvész:* összesen 211 község, 211 udvar.

Méltánytalanság. Nem tevezhetünk másnak a m. kir. állományának azon eljárását, melyet ez az alább részletezendő eljárásnál követ. A vasuti díjazásban árusztályozás szerint ugyanis cséplőgépek után mindaddig az I. rendes osztály díjtétele számított, mígsem közbe és fuvarrelényeknél legalább 1000 kg.-ért a Z. osztályt nem esik. Ugyanly eljárás követették akkor ha egy kocsiha a cséplőgépén kívül a mozgonyt is rakják. De ha ezeken kívül a kocsiba tüzfesekendőt, szerszám vagy egyéb tárgyat tesz berakva, mely nem képezi sem a mozgony, sem a cséplőgép szorosan vett alkotórészeit — jóllehet annak gazdasági értelemben vett. Készlet részét mégis csak képezi, ugy ezen utóbbiakért még külön díj számított az esetben, ha a díjazás a 10000 kg. B osztályának megfelelő díjtétel alapján számított. Felhívjuk ezen körülményre első sorban gazdatisársink figyelmét avgöb, hogy ily küldemények feladásánál a tüzfesekendőt, szerszám vagy egyéb a mozgony és cséplőgépén kívül a kocsiha rakott árú suttá külön állapításra meg, nehogy az összküldemény után számítottas fel a drágá

I. osztályt fuvaradj, másodosorban felhívjuk ezen körülményre a kereskedelmi miniszter ügyeinek osztályát, hogy az utóbbiak felvételé a megaklára nézve káros határozomány megszüntetésé iránt intézkédsni, mert a legnagyobb méltánytalanság az, hogy ha már az egész kocsia használatát a fuvar meg lett fizetve, akkor a szállítmányok minden kiegészítő részét képező tárgyakért még külön fuvaradj is felszámítások.

Magyarországi vasszén (Torda-Aranyosgyörgy) községében az ősi országos bányavásárok október hó 18, 19, 20 napjain fognak negartatni, október 21-én pedig országos kiráko várás lesz. Ezen vásárok jó sikerét az szokta biztosítani, hogy a község a Budapest—Predáli fővonalon fekszik, vásártóre és vendégfogó pedig közvetlenül a vonat mellett van. Az idei vásárok előreláthatólag nagy értékekkel mellet fognak megvétele.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1896. augusztus havában. Az országos m. kir. statisztikai hivatal által imént közzétett havi füzet adatai szerint a folyó évi augusztus hónapban Magyarország behozatala 41.564 darabba és E2,765,578 métermátszra nőtt, kivitelé pedig 541,963 darabba és 189,355 métermátszra csökkent. Összehasonlítva az adatakat a mult év megfelelő hónapjának adataival, különösen a suly szerint kimutatott árúk kivitelénél látunk nagy emelkedést, a mennyiben itt a többlet az 1895. évi 3,551,010 métermátszós képest 1,113,645 métermátszát tesz. Kisebb mérvű emelkedést mutatnak a darab szerint kimutatott áruciklák is egy behozataltal, mint a kivitelben, ellenben a suly szerint kimutatott árúk behozatala tavaly augusztusban mintegy 162 ezer métermátszával nagyobb volt, mint az idén. A folyó év első nyolc hónapjában, vagyis januártól augusztusig bezárólag, összesen 238,343 db és 23,927,766 méter, mint közönsé a darab szerint kimutatott árúanyagok által 2,838,526 darabot és 30,784,506 métermátszát tett. A mult év első 8 hónapjában ugyanis a behozatal mennyisége csak 156,079 db-ra és 21,381,356 mm.-ra rögött, a kivitelé pedig 2,374,486 darabba és 24,479,192 métermátszára, az emelkedés tehát különösen a sulyban kimutatott áruciklák nagy mérvű s ott több mint 6 millió métermátszát tesz. Azok között az árú között, melyek behozataltuk mennyiségét gyarapítják első helyen a kőszén áll. Csökkent a behozatal a buza, rozs kivételével az összes gabonamemnők és pedig az árpnál mintegy 160 ezer, a kukoricánál 405 ezer, a kölesnél 70 ezer mm.-val s kisebb volt a behozataltuk a hüvelyesekből és rizsből is. Elog átlavolt a búza, az alaktaké és a zab, ezen, a mennyiben itt a kivitel jörésti az 1895. év kereti közt mozgott, vagy azon alul maradt, legfontosabb kivitel cikkekünk, a sertésbőr alig 180 ezer darabot exportáltak. Borkivitelünk teljesen az 1895. évi kivitel magaslatán áll, az idei kivitel 397,321, a tavalyi 397,603 métermátsza, ellenben nagyobb volt a kivitel kemény és puha szőlőbőről, dongából, fűrészelt puha és kemény fárukból és korpából.

Magyarország örles-kikészítési forgalma 1896. augusztus havában. Buzabehozataltuk az örles-kikészítési forgalomban a folyó év augusztus havában 59,936 métermátszára rögött, míg tavaly ugyazeken hónapban 42,439 métermátszát hoztunk be. Az év első nyolc hónapjában előjegyzési eljárás mellett összesen 507,028 métermátsza búzát hoztunk be, tavaly ugyazeken időszak alatt 328,886 métermátsza. A visszkivitt buzaliszt mennyisége a mult hónap 77,852 métermátsza, az év első nyolc hónapjában 616,690 métermátsza volt, tavaly ugyazeken időszakok alatt 82,324, illetve 616,690 métermátsza. A előjegyzési eljárás mellett hozott buza mennyisége tehát az idén a mult évhez képest teleme-

sen növekedett, ellenben a visszkivitt buzaliszt mennyisége mintegy 82 ezer métermátszával csökkent. Egyéb gabonamennők az örles-kikészítési forgalomban csak nagyon esikly mennyiségben szerepelnek.

Amerikai lovak Németországban. Az amerikai verseny már most nemcsak a gabonapiacozon veszélyeztetni a kontinentális termelését, hanem a mezőgazdasági termelés is az állattenyészés minden ágá. A német mezőgazdaság a legutóbbi időben erősen foglalkozik az amerikai lovak importjával. Legutóbban Amerikából fokozott mennyiségben szállítják az előállotakat, s nevezetesen a lovakat Európába s különösen a Német-bírodalomra, a hóvá az 1895. év eleje óta legalább tízezer darab amerikai lovát szállítottak. A brit lovak annyira töstettek Németországban, hogy most berlin, hamburg, brémai és más kereskedők a lovak állandó importjára adták magukat. Egy küldeményről, melyet Brémából Lipsebe szállítottak, az eladásra került lovak középpára 1400 márká volt.

Németország buzalisztfogyasztása. Németország, mely eddig kiválóan rosfogyasztó ország volt, Nyhamosan átfejtődik buzafogyasztó állammá. A rosfogyasztás mind inkább esikken, míg a buzafogyasztás rohamosan növekszik. Ezen körülmény különös figyelmébe ajánlható eszkárolt malmainak, mert a Németországba bevitt buzak között első sorban szerepel Oroszország, majd Argentína s az Egyesült-Államok. A m. kivitelűk Németországban igen mondható alamlai jelentékeknek, jóllehet ily közeli szomszédjai vagyunk s közlekedési eszközük is alkalmasabbak és elősőbbak is mint pl. Ameriká vagy Argentíná.

Fiume ár- és hajóforgalma 1896. augusztus havában. Fiume tengeri áruforgalma, a darabszám szerint kimutatott jelentékek mennyiségéből áttekinthető, hogy évi augusztus havában 675,340 darabot és 1,000,000 ményiségűt 298,881 métermátsza a behozatal a 406,365 métermátsza a kivitelre esik. A behozatali árúk sorában a behozatal nagyságát tekintve első helyen áll a barna- és feketészen 90,536 métermátszával, ezt követik az ásványolaj (32,410 mm.), foszfátok (28,000 mm.), nyersvas (27,993 mm.), bór (12,966 mm.) stb. A kivitelnél az első helyet a liszt foglalja el (80,164 mm.), kivittünk továbbá 66,540 mm. dongát, 60,732 mm. keményfa deszkát, 43,644 mm. ezukrot, 26,947 mm. árptát, 25,945 mm. puhafa deszkát, 16,973 mm. megmunkált gerendát stb. Az év első 8 hónapjában összesen 2,962,334 mm. árú jött Fiumébe tengeren és 3,569,540 mm. szállítottat el onnan a behozataltal. Összesen 10,000 ményiségű, Nagy-Britanniából, Ausztriából, Oroszországból, Hátó- és Elog-államokból erednek, a kivitel országok között 1,117,962 métermátszával Franciaország áll az első helyen, ezt követik Olaszország (630,820 mm.), Nagy-Britannia (549,340 mm.), Ausztria (429,630 mm.), Eszakamerikai Egyes. Államok (216,947 mm.), Hollandia (180,324 mm.) stb.

„The Gresham” éstétbiztosítótársaság 1896. évi deczember 31-én befizetett tőkéje 1,202,000 és a részeseké 1896. évi július 1-én tartott rendes közgyűlésén előterjesztett rendelkezéseinkre állva következő főponjait közzükj. Az 1895-ik évben 8761 köntny 82,367,000 korona töltésesögrrel lett kiállítva. A díjbévetéket, levonva a visszbiztosítottak fizetett összeget, korona, 21,556,656,77 állírtu rögtek, mely összegeben a korona. 3,517,969,17 állírtu felté első évi díjak befizetlatalnak. A kamatszámja mérlege a lefolyt üzleti évről korona 5,538,213,44 állírtu tett ki és a társaság jövelemét a díjbévetékekkel együtt korona 27,094,895,20 állírtu emelte. A

35.960/1896. tan. 12.

ÁR- ÉS NÉVJEGYZÉK

Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcsfatelepeiről az 1896/97. évben eladásra kerülő

szőlővesszők-, ojtványok- és gyümölcsfacsemetékről.

Összeállította **Deák Tamás** székesfővárosi szőlő- és gyümölcsgazdasági intéző.

I. Szőlővesszők és ojtványok.

Sor- szám	A faj megnevezése.	100 db szőlő- vessző		Sor- szám	A faj megnevezése.	100 db szőlő- vessző	
		frt	legyet			frt	legyet
I. Európai fajok.							
a) Borfajok.							
1	Kadarka (vörös borfaj)	3	38	Riparia portalis	12		
2	Nagy burgundi (vörös borfaj)	3	39	" " " " " "	12		
3	Cabernet franc	3	40	" " " " " "	12		
4	Merlot	3	41	Solonis	12		
5	Szt. Lőrinci	3		" " " " " "	12		
6	Opportó	3		Rupespiris (vázogató)	12		
7	Teroldega	3	42	3. Ojtványok.			
8	Sauvignon blanc (fejér borfaj)	3	43	a) Vörös borfajok.			
9	Slankamenta	3	44	Kadarka	100		
10	Rajnai rizling	3	45	Nagy burgundi	100		
11	Olasz	3	46	Cabernet franc	100		
12	Mézes fehér	3		" " " " " "	100		
13	Sylványi zöld	3		" " " " " "	100		
14	Ezerjő	3	48	" " " " " "	100		
15	Hosszúnyelű	3	49	" " " " " "	100		
16	Semillon	3	51	" " " " " "	100		
17	Veltelini zöld	3	52	" " " " " "	100		
18	" " " " " " "	3	53	" " " " " "	100		
19	Rakzöld	3	54	" " " " " "	100		
20	Vörös dinka	3	55	" " " " " "	100		
b) Csemegefajok.							
21	Chasselas zöld	8	56	" " " " " "	100		
22	" " " " " " "	8	57	" " " " " "	100		
23	" " " " " " "	10	58	" " " " " "	100		
24	" " " " " " "	10		" " " " " "	100		
25	" " " " " " "	10	59	" " " " " "	100		
26	" " " " " " "	10	60	" " " " " "	100		
27	" " " " " " "	10	61	" " " " " "	100		
28	Muscata lunel	8	62	" " " " " "	100		
29	" " " " " " "	10	63	" " " " " "	100		
30	" " " " " " "	10	64	" " " " " "	100		
31	" " " " " " "	10	65	" " " " " "	100		
32	" " " " " " "	10	66	" " " " " "	100		
33	" " " " " " "	10	67	" " " " " "	100		
34	Madeline Angevine	10	68	" " " " " "	100		
35	Kék kecskecsés	10	69	" " " " " "	100		
2. Amerikai fajok.							
36	Othello (direct termő)	6	71	" " " " " "	100		
37	Jaques	3	72	" " " " " "	100		
			73	" " " " " "	100		

Tudnivalók.

1. A sáma vesszők szabályszerű 60 cm. hosszúak, épék, háromszor permezettek és teljesen peronospora mentesek.

2. A csomagolásért (munka) minden 1000 db. sáma vessző után 50 kr. ojtványok után 80 kr. számítatik.

3. Minden megrendelés **Deák Tamás székes fővárosi szőlő- és gyümölcsgazdasági intézőhöz** (posta: Budapest, X. ker., Kőbánya küldendő. (Lakás: a székes fővárosi minta (homok)szőlőtelepen.)

4. Megrendelés ojtványokra csakis **1896. év november hó 1-éig**, sáma európai és amerika vesszőkre pedig **1896. év december hó 31-éig** fogadtatik el s ugyanezen időn belül lesz értesítve minden egyes megrendelő, vajjon megrendelése — a készlethez képest — mennyiben teljesíthető.

5. A megrendelésnek a helybelieknek elsőbbség adatik; a többi megrendelőseknek pedig — a mennyiben a készlet engedi — a beérkezés sorrendjének szigorú betartása mellett lesz elég leve. Megjegyzetitek azonban, hogy egyetlen megrendelő sem kaphat 3000 (háromezer) darab ojtványnál többet.

6. A vesszők ára az intéző által kiállított utalvány alapján az illető kertész előljárásáig póztáratlanul fizetendő le, mielőtt is a vesszők csakis a fizetés megtörténtéről szóló oktatni póztári nyugta előmutatása mellett adhatnak ki.

7. Vidéki megrendelősek az ár és költség utánvételezése mellett teljesíthetnek. A vidéki megrendelők által a megrendeléssel egyidejűleg a megrendelő vesszők árának 10%/a postautalványon a szőlő- és gyümölcsgazdasági intézőhöz megküldendő.

II. Gyümölcsfaesemeték.

Sorszám	A faj megnevezése.	Készlet darabonként	Jegyzet.	Sorszám	A faj megnevezése.	Készlet darabonként	Jegyzet.
Alma.							
1-3 éves nemestés, félmagas és törpe. Ára darabonként 20 kr.							
1	Angol arany parnen	730		73	Württemberg királya	170	
2	Ananász renét	100		74	Aehrenthal báró	175	
3	Astrakáni vörös	100		75	Avvergnai barackja		
4	fehér	150		76	Édes nemestés	35	
5	Bataul	250		77	Beaulin zöld barackja	30	
6	Fontos nyári	150		78	Dr. Hoop	65	
7	Gádonki renét	30		79	Féhér vörösny	80	
8	Gravensteini	30		80	Honeivell	55	
9	Kévi izletes	50		81	Oldíron frestone	130	
10	Kanadai renét	50		82	Fros kopasz muszat	30	
11	Londoni pepin	300		83	Plate de Chime	20	
12	Muszaszly	100		84	Vörös levelű	175	
13	Mihályi pepin	90		Ceresznye.			
14	Muskatályos renét	25	85	1-3 éves nemestés. Ára darabonként 20 kr.			
15	Óleasni renét	80	86	Prági muskatályos			
16	Ózai kormos renét	15	87	Montreuse de Bavya (savanyu)			
17	Pepin	300	88	Fekete ropogós			
18	Parker kormos	120	89	Hólyagos piros			
19	Ripston pepinje	30	90	Badacsonyi óriás			
20	Rozmaris piros	20	91	Kőbörgi fekete ropogós			
21	Sóvári nemestés	15	92	Cinbernia			
22	Szecska (szabadka)	170	93	Balatonmelléki			
23	Török Bálint	125		Baltavári piros ropogós			
24	Téli fehér calville	25		Meggy.			
25	Nyári piros calville	20		1-3 éves nemestés. Ára darabonként 20 kr.			
26	Sikulai	40		Válva éró			
27	Sándor czár	150		Spanyol meggy			
28	Ceresznye-alma	20		Amarella királyi			
Körte.							
1-3 éves nemestés, félmagas és törpe. Ára darabonként 20 kr.							
29	Angolemei herczegnő	65		Montmorenci kurta száru			
30	Erdi vajonc	85		Amarella francia édes			
31	Isambert	35	100	Eugenia hólyagos meggy			
32	Kálmánkörte	50	100	Szilva.			
33	Clapp kedvence	50	100	1-3 éves. Ára darabonként 20 kr.			
34	Körte-körte	200	100	Besztercei			
35	Liesel téli vajonc	570	100	Piros tojás szilva			
36	Ferdinánd koronáörökös (Hardeport vajonc)	75	102	Dániel szilvája			
37	Cserlevél	40	103	Mauvis-i kora			
38	Vörösbélű nyári körte	60	104	Sárga, uri szilva			
39	Téli espers	90	105	Engelbert herczeg			
Kajszi barack.							
1-3 évesek. Ára darabonként 20 kr.							
40	Nagyszombati	30	106	Althman szilvája			
41	Ananász	70	107	Viola két ringló			
42	Magyar nagy	100	108	Mavrandi császár szilva			
43	Pirapodás	55	109	Sötétkék tojás szilva			
44	Breda	40	110	Löweni szög			
45	Hollandi muskatály	40	111	Gondini szilva (vörös levelű)			
Őszi barack.							
1-3 éves. törpe. Ára darabonként 20 kr.							
46	Arkansas	225	112	Féhr viasz szilva			
47	Willmor	18	113	Schiesberger kora			
48	Olga királynő	75	114	Prunus trilogia (díszfa)			
49	Procece d'Alexander	50	115	Szeder (eper).			
50	de Harper	85	115	1-3 éves nemestés. Ára darabonként 20 kr.			
51	" Montagne	80	116	Savanyu szeder			
52	Riversi kora	300	117	Fakó szeder, édes			
53	Kora Sándor	170	118	Rózsaszínű, ócsa			
54	Brunon grand Royal	125	119	Féhr			
55	Nectarine advance	45	120	Szomorú szeder			
56	Dorring	315		Dió.			
57	Procece de Hales	315		2 éves. Ára darabonként 15 kr.			
58	Beatrix	115		Papirhéjú			
59	Incomperable	140		Ribizske.			
60	Bondin	215		Ára darabonként 5 kr.			
61	Canada	145		Nagy gyümölcs vörös			
62	Procece de Canada	145		Birsalma.			
63	Badeni szög	150		Ára darabonként 20 kr.			
64	Waterloo	20		Konstantinápolyi			
65	Clemens Szaure	50		Málna.			
66	Newington	80		Ára darabonként 5 kr.			
67	Procece de St. Anle	50		Málna, vörös, nagy			
68	Westland	95		Naspolya.			
69	Venus emléje	325		Ára darabonként 20 kr.			
70	Sultens te ad	75		Berkenye.			
71	Badacsonyi duranci	175		Ára darabonként 20 kr.			
72	Amsden	140		Szamócza (földi eper).			
				Ára 1000 darabonként 50 kr.			

Tudnivalók.

Minden megrendelő Déak Tamás székess fővárosi szőlő- és gyümölcs gazdasági intézőhöz (posta: Budapest, X., Kőbánya, lakása: a fővárosi mintaszőlőtelepen) küldendő.

A csemoték ára az intéző által kiállított utalvány alapján a székess fővárosi bármely kirelteli előjárásnál fizetendő is, miért is a csemoték csak a fizetés

Budapesten, 1896. évi szeptember hó 3-án.

megtörténéstől a kirelteli előjárások által kiállított nyugta előmutatása mellett adának ki.

Videki megrendelések utánvétel mellett szállítottak, mely esetben csomagolás és a feladási vasut: vagy hajó-állomások való szállítási költsége fejében 100 drb csemoté után 60 kr. számítatik.

A székess főváros tanácsa.

